

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2014. gada 11. septembrī*

LESD 267. pants — Valsts konstitūcija — Obligāts blakusprocess atbilstības konstitūcijai pārbaudei — Valsts likuma atbilstības gan Savienības tiesībām, gan valsts konstitūcijai pārbaude — Jurisdikcija un nolēmumu izpilde civillietās un komercietās — Atbildētāja domicila vai zināmas uzturēšanās vietas dalībvalsts teritorijā neesamība — Jurisdikcijas noteikšana atbildētāja ierašanās tiesā gadījumā — Prombūtnē esoša atbildētāja likumiskais pārstāvis

Lieta C-112/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 17. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 8. martā, tiesvedībā

A

pret

B u.c.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents), tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], A. Ross [*A. Rosas*], D. Švābi [*D. Šváby*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 27. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— A vārdā – *T. Frad, Rechtsanwalt*,

— B u.c. vārdā – *A. Egger, Rechtsanwalt*,

— Austrijas valdības vārdā – *G. Hesse*, pārstāvis,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Kemper*, pārstāvji,

— Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues*, *D. Colas* un *B. Beaupère-Manokha*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *L. D’Ascia, avvocato dello Stato*,
— Eiropas Komisijas vārdā – *W. Bogensberger, H. Krämer* un *A.-M. Rouchaud-Joët*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 2. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 267. panta, kā arī Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu [nolēmumu] atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 24. panta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp A un B u.c. saistībā ar prasību atlīdzināt zaudējumus, kuru B u.c. ir cēlušī pret A Austrijas tiesās.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 2., 11. un 12. apsvērumā ir noteikts:

“(2) Dažas atšķirības starp valstu noteikumiem, kas reglamentē jurisdikciju un spriedumu atzīšanu, kavē pareizu iekšējā tirgus darbību. Būtiski ir noteikumi, lai vienādotu jurisdikcijas kolīziju normas civillietās un komercietās un lai vienkāršotu formalitātes spriedumu ātrai un vienkāršai atzīšanai un izpildei dalībvalstīs, kurām ir saistoša šī regula.

[..]

(11) Jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils būtu jānosaka autonomi, lai kopējās normas padarītu pārskatāmākas un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(12) Papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību.”

- 4 Šīs regulas 2. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”

- 5 Saskaņā ar minētās regulas 3. pantu:

“1. Personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā izklāstītajiem noteikumiem.

2. Jo īpaši pret tām nepiemēro I pielikumā izklāstītos valsts jurisdikcijas noteikumus.”

- 6 Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 7. iedaļā “Vienošanās par jurisdikciju” iekļautajā 24. pantā ir paredzēts:
- “Papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no citiem šīs regulas noteikumiem, jurisdikcija ir dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs vērsas. Šo normu nepiemēro, ja atbildētājs vērsies tiesā, lai apstrīdētu jurisdikciju, vai ja citai tiesai ir izņēmuma jurisdikcija saskaņā ar 22. pantu.”
- 7 Šīs pašas regulas 26. pantā, kurš ir iekļauts minētās nodaļas 8. iedaļā “Jurisdikcijas un pieņemamības pārbaude”, ir noteikts:
- “1. Ja atbildētājs, kura domicils ir vienā no dalībvalstīm, tiek iesūdzēts tiesā citā dalībvalstī un neierodas tiesā, tiesa pēc savas iniciatīvas paziņo, ka tai nav jurisdikcijas, ja vien tās jurisdikcija nav atvasināta no šīs regulas noteikumiem.
2. Tiesa aptur tiesvedību, kamēr nav pierādīts, ka atbildētājs ir varējis laikus saņemt dokumentu, ar ko celta prasība, vai līdzvērtīgu dokumentu, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, vai ka šajā nolūkā ir veikti visi vajadzīgie pasākumi.
- [..]”
- 8 Regulas Nr. 44/2001 III nodaļā “Atzīšana un izpilde” ietvertā 34. panta 2. punktā ir paredzēts, ka nolēmumu neatzīst, ja “atbildētājam netika laikus izsniegts dokuments, ar ko celta prasība, vai līdzīgs dokuments, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumu, ja atbildētājs nav sācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad viņam bija iespējams to darīt”.

Austrijas tiesības

Federālais Konstitucionālais likums

- 9 Saskaņā ar Federālā Konstitucionālā likuma (*Bundes-Verfassungsgesetz*, turpmāk tekstā – “*B-VG*”) 89. panta 1. un 2. punktu vispārējas jurisdikcijas tiesām nav tiesību atcelt vispārējos likumus to neatbilstības konstitūcijai dēļ. *Oberster Gerichtshof* [Augstākajai tiesai], kā arī otrās instances tiesām, ja tām ir šaubas par vispārēja likuma atbilstību konstitūcijai, ir jāiesniedz pieteikums par attiecīgā vispārēja likuma atcelšanu *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucionālā tiesa).
- 10 *B-VG* 92. panta 1. punktā ir noteikts, ka *Oberster Gerichtshof* ir augstākās instances tiesa civillietās un krimināllietās.
- 11 Saskaņā ar *B-VG* 140. panta 1. punktu *Verfassungsgerichtshof* ir kompetence lemt par vispārējo likumu atbilstību konstitūcijai, tostarp pēc *Oberster Gerichtshof*, kā arī otrās instances tiesu lūguma. *Verfassungsgerichtshof* lēmumam par vispārēja likuma atcelšanu neatbilstības konstitūcijai dēļ saskaņā ar *B-VG* 140. panta 6. un 7. punktu ir vispārēja iedarbība un tas ir saistošs visām tiesām un administratīvajām iestādēm.

Civilprocesa kodekss

- 12 Civilprocesa kodeksa (*Zivilprozessordnung*, turpmāk tekstā – “*ZPO*”) 115. pantā principā ir paredzēts, ka personām, kuru adrese nav zināma, dokumentu izsniegšana notiek, publicējot oficiālu paziņojumu oficiālo paziņojumu datubāzē (“*Ediktsdatei*”).

13 ZPO 116. pants ir izteikts šādi:

“Personām, kurām dokumentu izsniegšana varētu notikt tikai ar publicēšanu, jo nav zināma viņu dzīvesvieta, tiesai pēc savas ierosmes vai attiecīga lūguma ir jāieceļ likumiskais pārstāvis ([ZPO] 9. pants), ja pēc veicamās izsniegšanas šīm personām ir jāveic procesuāls akts savu tiesību aizsardzībai un, it īpaši, ja izsniedzamais dokuments ietver šīm personām adresētu uzaicinājumu ierasties tiesā.”

14 Saskaņā ar ZPO 117. pantu likumiskā pārstāvja iecelšana ir jādara zināma oficiālo paziņojumu datubāzē publicētā oficiālā paziņojumā.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

15 2009. gada 12. oktobrī B u.c. *Landesgericht Wien* [Vīnes apgabaltiesā] cēla prasību atlīdzināt zaudējumus pret A, apgalvojot, ka šī persona Kazahstānā esot nolaupījusi viņu vīrus vai tēvus.

16 Attiecībā uz Austrijas tiesu jurisdikciju B u.c. apgalvoja, ka A pastāvīgā dzīvesvieta ir attiecīgās tiesas jurisdikcijā.

17 Pēc vairākiem neveiksmīgiem mēģinājumiem paziņot par prasības pieteikumu *Landesgericht Wien* konstatēja, ka A vairs nedzīvo paziņojuma nosūtīšanas adresēs. 2010. gada 27. augustā šī tiesa pēc B u.c. lūguma saskaņā ar ZPO 116. pantu iecēla prombūtnē esoša atbildētāja likumisko pārstāvi (“Abwesenheitskurator”).

18 Pēc prasības pieteikuma saņemšanas attiecīgais prombūtnē esoša atbildētāja likumiskais pārstāvis iesniedza iebildumu rakstu, kurā lūdza prasību noraidīt un izvirzīja daudzus iebildumus pēc būtības, tomēr neapstrīdot Austrijas tiesu starptautisko jurisdikciju.

19 Tikai pēc tam A vārdā tiesvedībā iesaistījās viņa pilnvarots advokātu birojs un apstrīdēja Austrijas tiesu starptautisko jurisdikciju. Šajā ziņā minētais advokātu birojs norādīja, ka prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja iesaistīšanās nevar būt pamats Austrijas tiesu starptautiskajai jurisdikcijai, jo šim prombūtnē esoša atbildētāja likumiskajam pārstāvim nebija nekāda kontakta ar A un viņš nepārzināja atbilstošos lietas apstākļus, kuri bija norisinājušies Kazahstānā. Attiecībā uz savu domicilu A norādīja, ka viņš neatgriezies no Austrijas ilgu laiku pirms prasības celšanas. Ņemot vērā viņa dzīvības apdraudējumu, A nav informējis minēto tiesu par savu domicilu, bet ir lūdzis jebkādos dokumentus turpmāk izsniegt viņa pilnvarotajam advokātu birojam.

20 *Landesgericht Wien* paziņoja, ka tai nav starptautiskas jurisdikcijas un prasību noraidīja. Šī tiesa atzina, ka A domicils ir Maltas Republikas teritorijā un ka prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja ierašanās tiesā nenozīmē ierašanos tiesā Regulas Nr. 44/2001 24. panta izpratnē.

21 *Oberlandesgericht Wien* [Vīnes Augstākā tiesa] apmierināja par šo nolēmumu iesniegto B u.c. apelācijas sūdzību un noraidīja iebildumu par starptautiskās jurisdikcijas neesamību. Pēc tās domām, valsts tiesām atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 26. pantam ir pienākums pārlicināties par savu starptautisko jurisdikciju tikai atbildētāja neierašanās tiesā gadījumā. Saskaņā ar Austrijas tiesībām prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja, kura pienākums ir aizstāvēt minētā atbildētāja intereses, procesuālās darbības rada tādas pašas tiesiskās sekas kā vispārējā kārtībā pilnvarotas personas darbība.

22 *Oberster Gerichtshof*, kurā tika iesniegta A kasācijas sūdzība (“Revision”), viņš norādīja uz Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 6. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantā garantēto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Savukārt B u.c. apgalvoja, ka ar

prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja iecelšanu atbilstoši ZPO 116. pantam tiek garantētas viņu pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas arī ir noteiktas šajos ECPAK un Hartas noteikumos.

- 23 Saskaņā ar *Oberster Gerichtshof* norādīto A domicils prasības celšanas brīdī bija Maltā. Tā kā prombūtnē esoša atbildētāja likumiskais pārstāvis, kas bija iecelts A, nebija apstrīdējis Austrijas tiesu starptautisko jurisdikciju, rodoties jautājums, vai šī prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja iesniegtais iebildumu raksts bija attiecināms uz A un vai tas nozīmēja tā “ierašanos tiesā” Regulas Nr. 44/2001 24. panta izpratnē. Šajā ziņā *Oberster Gerichtshof* norāda, ka ZPO 116. pantā paredzētās prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja plašās pārstāvības pilnvaras vienlaicīgi var tikt uzskatītas par nepieciešamām, lai garantētu B u.c. pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, un par nesaderīgām ar A pamattiesībām tikt uzklausi.
- 24 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tā atbilstoši Savienības tiesību pārākuma principam attiecīgā gadījumā nepiemēro tādus tiesību aktu noteikumus, kas ir pretēji Savienības tiesībām. 2012. gada 14. marta nolēmumā U 466/11 *Verfassungsgerichtshof* esot atkāpusies no šīs judikatūras, nospriežot, ka tās pārbaude attiecībā uz valsts likumu atbilstību konstitūcijai vispārējā tiesību aktu pārbaudes procesā (*Verfahren der generellen Normenkontrolle*) atbilstoši B-VG 140. pantam ir attiecināma arī uz Hartas noteikumiem. Šajā procesā uz ECPAK garantētajām tiesībām *Verfassungsgerichtshof* notiekošajā tiesvedībā varot atsaukties kā uz konstitucionāla līmeņa tiesībām. Tādējādi *Verfassungsgerichtshof* uzskata, ka, ņemot vērā no Tiesas judikatūras izrietošo līdzvērtības principu, šai vispārējai tiesību aktu pārbaudei ir jāattiecas arī uz Hartā garantētajām tiesībām.
- 25 *Oberster Gerichtshof* uzskata, ka šī nolēmuma rezultātā Austrijas tiesas nedrīkst pašas pēc savas iniciatīvas nepiemērot Hartai pretēju likumu, bet tām ir pienākums, “neskarot iespēju vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu”, iesniegt *Verfassungsgerichtshof* pieteikumu par šī likuma vispārēju atcelšanu. Turklāt pēdējā minētā esot nospriedusi, ka gadījumā, ja Austrijas Konstitūcijā garantētajām tiesībām ir tāda pati piemērošanas joma kā Hartā garantētajām tiesībām, nav jāvērsas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam. Šajā gadījumā Hartas interpretācijai nebūtu nozīmes lēmuma par lūgumu vispārēji atcelt likumu pieņemšanā, jo tas ir lēmums, kurš varētu tikt pieņemts, pamatojoties uz Austrijas Konstitūcijā garantētajām tiesībām.
- 26 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai līdzvērtības princips atbilstības konstitūcijai pārbaudes blakusprocesu paredz attiecināt arī uz Hartā garantētajām tiesībām, ciktāl tas pagarinātu tiesvedības ilgumu un palielinātu tās izmaksas. Vispārīgas tiesību korekcijas mērķis, atceļot Hartai pretēju likumu, varētu tikt sasniegts arī pēc procesa noslēgšanas. Turklāt tas, ka Austrijas Konstitūcijā garantētajām tiesībām un no Hartas izrietošajām tiesībām ir vienāda piemērošanas joma, nevarot atbrīvot no pienākuma iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Nevarot tikt izslēgts, ka *Verfassungsgerichtshof* veiktā šo pamattiesību interpretācija atšķiras no Tiesas interpretācijas un līdz ar to – ka tās pieņemtais nolēmums varētu ietekmēt no Regulas Nr. 44/2001 izrietošos pienākumus.
- 27 Šādos apstākļos *Oberster Gerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai, ieviešot Eiropas Savienības tiesības attiecībā uz procesuālo tiesību sistēmu, kurā vispārējām tiesām, kuras izskata lietu pēc būtības, ir jāpārbauda arī tiesību aktu neatbilstība konstitūcijai, bet tām ir aizliegta tiesību aktu vispārīga atcelšana, kas ir tikai īpašā veidā izveidotas konstitucionālas tiesas kompetencē, no Eiropas Savienības tiesībās paredzētā “līdzvērtības principa” ir jāsecina, ka vispārējām tiesām, ja tiesību akts ir pretējs [...] Hartas 47. pantam, procesa laikā ir arī jāpieprasa konstitucionālajai tiesai vispārīgi atcelt tiesību aktu un tās nevar vienkārši nepiemērot tiesību aktu konkrētajā lietā?”

- 2) Vai Hartas 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu procesuālu tiesību normu, saskaņā ar kuru tiesa, kurai nav starptautiskas jurisdikcijas, ieceļ prombūtnē esošas personas likumisku pārstāvi lietas dalībniekam, kura domicils nevar tikt konstatēts, un tad šis likumiskais pārstāvis ar savu “ierašanos” var saistoši noteikt starptautisko jurisdikciju?
- 3) Vai [Regulas Nr. 44/2001] 24. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka “atbildētājs ierodas” [tiesā] šīs normas izpratnē tikai tad, ja atbilstošo procesuālo darbību ir veicis pats atbildētājs vai viņa pilnvarots juridiskais pārstāvis, vai tomēr tam nav ierobežojumu un tas pats attiecas arī uz prombūtnē esošas personas likumisko pārstāvi, kas iecelts saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 28 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Savienības tiesības, it īpaši LESD 267. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru vispārējas jurisdikcijas tiesām, kas izskata lietu apelācijas kārtībā vai kā pēdējās instances tiesas, gadījumā, ja tās uzskata, ka valsts likums ir pretrunā Hartas 47. pantam, ir pienākums tajās notiekošo tiesvedību ietvaros vērsties Konstitucionālajā tiesā ar lūgumu vispārēji atcelt likumu, nevis konkrētajā gadījumā vienkārši nepiemērot šo likumu.
- 29 Kaut arī iesniedzējtiesa pirmajā jautājumā ir atsaukusies vienīgi uz līdzvērtības principu, jo *Verfassungsgerichtshof* judikatūra ir balstījusies uz šo principu, lai pamatotu pienākumu iesniegt tai lūgumu vispārēji atcelt jebkādu Hartai pretēju likumu, no iesniedzējtiesas lēmuma pamatojuma ir redzams, ka šī tiesa tostarp vēlas noskaidrot, vai šī judikatūra atbilst vispārējas jurisdikcijas tiesu pienākumiem atbilstoši LESD 267. pantam un Savienības tiesību pārākuma principam.
- 30 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka saskaņā ar šī sprieduma 24. punktā minēto *Verfassungsgerichtshof* judikatūru vispārējas jurisdikcijas tiesām, kas izskata lietu apelācijas kārtībā vai kā pēdējās instances tiesas, gadījumā, ja tās uzskata, ka kāds likums ir pretrunā Hartai, ir pienākums vērsties šajā tiesā atbilstoši *B-VG* 89. un 140. pantā paredzētajai likumu vispārējas atcelšanas procedūrai. Tā kā šāds lūgums par likumu vispārēju atcelšanu ir jāiesniedz vispārējas jurisdikcijas tiesās notiekošās tiesvedības laikā, iesniedzējtiesa uzskata, ka šīs tiesas nevar tūlītēji izskatīt tajās ierosinātās lietas, nepiemērojot likumu, kuru tās uzskata par pretēju Hartai.
- 31 Turklāt attiecībā uz sekām, kādas šai konstitucionālo tiesību jomā pastāvošajai judikatūrai ir uz pienākumiem, kas izriet no LESD 267. panta, iesniedzējtiesa ir vienīgi norādījusi, ka pienākums vērsties *Verfassungsgerichtshof* saistībā ar jebkuru Hartai pretēju likumu neietekmē iespēju vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tomēr neprecizējot, vai šī iespēja ir pakārtota kādiem nosacījumiem.
- 32 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, tostarp šī sprieduma 24. punktā minētā *Verfassungsgerichtshof* nolēmuma, tomēr izriet, ka pienākums iesniegt *Verfassungsgerichtshof* šādu lūgumu par likumu vispārēju atcelšanu neietekmē vispārējas jurisdikcijas tiesu iespēju jebkurā tiesvedības brīdī, ko tās uzskatītu par atbilstošu, un pat pēc atbilstības konstitūcijai pārbaudes blakusprocesa vērsties Tiesā, kā to atbilstoši Tiesas judikatūrai spriedumā *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 57. punkts) ir noteikusi *Verfassungsgerichtshof*, ar jebkādu prejudiciālu jautājumu, ko tās uzskatītu par nepieciešamu, veikt jebkādu pasākumu pagaidu tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai un pēc šāda blakusprocesa noslēguma nepiemērot valsts tiesību normu,

kas ir pretēja Savienības tiesībām. Šajā ziņā *Verfassungsgerichtshof*, kā tas izriet no tās nolēmuma 42. punkta, uzskata, ka ir svarīgi, lai Tiesai netiktu liegta iespēja veikt Savienības sekundāro tiesību spēkā esamības pārbaudi, ņemot vērā primārās tiesības un Hartu.

33 Uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ņemot vērā šos apstākļus.

34 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LESD 267. pantā Tiesai ir piešķirta kompetence prejudiciālā kārtībā lemt gan par Līgumu un Savienības iestāžu un struktūru pieņemto tiesību aktu interpretāciju, gan par šo aktu spēkā esamību. Šī panta otrajā daļā ir noteikts, ka valsts tiesa šādus jautājumus var uzdot Tiesai, ja tā uzskata, ka lēmums par šo jautājumu ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, un šī panta trešajā daļā ir noteikts, ka šai tiesai ir pienākums vērsties Tiesā, ja šie lēmumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevar tikt pārsūdzēti.

35 No tā izriet, pirmkārt, ka, pat ja noteiktos apstākļos var būt izdevīgi, ka lietas fakti tiek noskaidroti un problēmas, kas saistītas tikai ar valsts tiesībām, tiek atrisinātas brīdī, kad Tiesai tiek uzdots prejudiciālais jautājums (skat. spriedumus *Irish Creamery Milk Suppliers Association* u.c., 36/80 un 71/80, EU:C:1981:62, 6. punkts; *Meilicke*, C-83/91, EU:C:1992:332, 26. punkts, kā arī *JämO*, C-236/98, EU:C:2000:173, 31. punkts), valsts tiesām ir visplašākās tiesības vērsties Tiesā, ja tās uzskata, ka tajās izskatāmā lieta rada jautājumus par Savienības tiesību noteikumu interpretāciju vai to spēkā esamības vērtējumu un ka ir vajadzīgs nolēmums par tiem (skat. it īpaši spriedumus *Rheinmühlen-Düsseldorf*, 166/73, EU:C:1974:3, 3. punkts; *Mecanarte*, C-348/89, EU:C:1991:278, 44. punkts; *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, 88. punkts, kā arī *Melki* un *Abdeli*, EU:C:2010:363, 41. punkts).

36 Otrkārt, Tiesa jau ir nospriedusi, ka valsts tiesai, kurai savas kompetences ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, ir pienākums nodrošināt šo normu pilnīgu iedarbību, pēc savas iniciatīvas vajadzības gadījumā nepiemērojot nevienu tām pretrunā esošu normu, pat vēlāk pieņemtu valsts tiesību normu, nelūdzot vai negaidot, kad minētā tiesību norma tiks atcelta likumdošanas kārtībā vai izmantojot kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (skat. it īpaši spriedumus *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 21. un 24. punkts; *Filipiak*, C-314/08, EU:C:2009:719, 81. punkts; *Melki* un *Abdeli*, EU:C:2010:363, 43. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 45. punkts).

37 Prasībām, kas izriet no pašas Savienības tiesību dabas, neatbilst ikviena valsts tiesiskās kārtības norma vai likumā noteikta, administratīvā vai tiesu prakse, kuras rezultātā samazinātos Savienības tiesību efektivitāte, ja tiesai, kura ir kompetenta piemērot šīs tiesības, tiktu liegtas pilnvaras šajā piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērotas tādas valsts tiesību normas, kuras, iespējams, rada šķērsli Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei (skat. spriedumus *Simmenthal*, EU:C:1978:49, 22. punkts; *Factortame* u.c., C-213/89, EU:C:1990:257, 20. punkts, kā arī *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, 46. punkts un tajā minētā judikatūra). Tā tas būtu gadījumā, kad pretruna starp Savienības tiesību normu un valsts tiesību aktu būtu jārisina nevis tiesai, kuras uzdevums ir piemērot Savienības tiesības, bet kādai citai iestādei, kurai piešķirta novērtējuma brīvība, pat ja šāds šķērslis Savienības tiesību pilnīgai iedarbībai būtu tikai īslaicīgs (skat. spriedumus *Simmenthal*, EU:C:1978:49, 23. punkts, kā arī *Melki* un *Abdeli*, EU:C:2010:363, 44. punkts).

38 Treškārt, Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesai, kura izskata strīdu saistībā ar Savienības tiesībām un kura uzskata, ka valsts tiesību norma ne tikai ir pretrunā Savienības tiesībām, bet arī neatbilst konstitūcijai, nav liegtas tiesības vai tā netiek atbrīvota no LESD 267. pantā paredzētā pienākuma uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, pamatojoties uz to, ka jautājums par valsts tiesiskās kārtības normas neatbilstību konstitūcijai ir obligāti jāiesniedz konstitucionālajā tiesā. Savienības tiesību efektivitāte tiktu apdraudēta, ja obligātas vērsšanās konstitucionālajā tiesā dēļ valsts tiesa, kura izskata strīdu saistībā ar Savienības tiesībām, tiktu kavēta īstenot tai ar LESD 267. pantu piešķirtās tiesības uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, kas tai ļautu pieņemt nolēmumu par to, vai valsts tiesību norma atbilst Savienības tiesībām (spriedums *Melki* un *Abdeli*, EU:C:2010:363, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 39 Ņemot vērā šī sprieduma 35.–38. punktā atgādināto judikatūru, LESD 267. pantā noteiktās Tiesas un valsts tiesu sadarbības sistēmas darbība un Savienības tiesību pārākuma princips paredz, ka valsts tiesai ir jāvar jebkurā tiesvedības brīdī, ko tā uzskata par piemērotu, un pat pēc tam, kad ir noslēdzies blakusprocess atbilstības konstitūcijai pārbaudei, uzdot Tiesai jebkādu prejudiciālu jautājumu, ko tā uzskata par vajadzīgu (šajā ziņā skat. spriedumu *Melki un Abdeli*, EU:C:2010:363, 51. un 52. punkts).
- 40 Turklāt, ciktāl valsts tiesībās ir noteikts pienākums uzsākt vispārēju likumu atbilstības konstitūcijai pārbaudes blakusprocesu, LESD 267. pantā izveidotās sistēmas darbība tomēr pieprasa, lai valsts tiesa, pirmkārt, varētu veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību pagaidu tiesisko aizsardzību tiesā, un, otrkārt, šāda blakusprocesa noslēgumā nepiemērot valsts tiesību normu, kuru tā uzskata par pretēju Savienības tiesībām (skat. spriedumu *Melki un Abdeli*, EU:C:2010:363, 53. punkts).
- 41 Visbeidzot, attiecībā uz valsts konstitūcijā, kā arī Hartā garantēto pamattiesību vienlaicīgu piemērojamību attiecībā uz valsts tiesību aktu, ar kuru tiek īstenotas Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, ir jānorāda, ka blakusprocesa, ar kuru tiek uzsākta tāda valsts likuma atbilstības konstitūcijai pārbaude, ar ko saturiski tiek vienīgi transponētas imperatīvas Savienības direktīvas tiesību normas, prioritārais raksturs nevar apdraudēt tikai Tiesai piemītošo kompetenci konstatēt Savienības tiesību akta, it īpaši direktīvas, spēkā neesamību – kompetenci, kuras priekšmets ir garantēt tiesisko noteiktību, nodrošinot Savienības tiesību vienveidīgu piemērošanu (šajā ziņā skat. spriedumus *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, 15.–20. punkts; *IATA un ELFAA*, C-344/04, EU:C:2006:10, 27. punkts; *Lucchini*, C-119/05, EU:C:2007:434, 53. punkts, kā arī *Melki un Abdeli*, EU:C:2010:363, 54. punkts).
- 42 Ciktāl blakusprocesa, ar kuru tiek uzsākta atbilstības konstitūcijai pārbaude, prioritārā rakstura dēļ tiktu atcelts tāds valsts likums, ar kuru vienīgi tiek transponētas imperatīvas Savienības direktīvas tiesību normas, pamatojoties uz to, ka šis likums ir pretrunā valsts konstitūcijai, Tiesai praktiski varētu tikt liegta iespēja pēc attiecīgās dalībvalsts tiesu, kuras izskata lietu pēc būtības, lūguma veikt minētās direktīvas spēkā esamības pārbaudi attiecībā uz tiem pašiem pamatiem par primāro tiesību prasībām, it īpaši attiecībā uz Hartā atzītām tiesībām, kurai saskaņā ar LES 6. pantu ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem (spriedums *Melki un Abdeli*, EU:C:2010:363, 55. punkts).
- 43 Pirms var tikt veikta tāda likuma, ar kura saturu vienīgi tiek transponētas imperatīvas Savienības direktīvas tiesību normas, atbilstības konstitūcijai blakuspārbaude attiecībā uz tiem pašiem pamatiem, ar kuriem ir apstrīdēta direktīvas spēkā esamība, valsts tiesām, kuru nolēmumi saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nav pārsūdzami, principā saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu ir pienākums uzdot Tiesai jautājumu par šīs direktīvas spēkā esamību un vēlāk izdarīt secinājumus par Tiesas prejudiciālā nolēmuma ietvaros pasludināto spriedumu, ja vien tiesa, kura uzsākusi atbilstības konstitūcijai blakuspārbaudi, pati nav uzdevusi Tiesai šo jautājumu, pamatojoties uz minētā panta otro daļu. Attiecībā uz valsts likumu, ar kuru tiek transponēts [attiecīgās direktīvas] saturs, vispirms ir jāizskata jautājums par to, vai direktīva ir spēkā, ņemot vērā tās transponēšanas pienākumu (spriedums *Melki un Abdeli*, EU:C:2010:363, 56. punkts).
- 44 Turklāt gadījumā, kad Savienības tiesībās dalībvalstīm ir piešķirta novērtējuma brīvība attiecībā uz Savienības tiesību akta ieviešanu, valsts iestādēm un tiesām ir iespējams nodrošināt valsts konstitūcijā garantēto pamattiesību ievērošanu, ar nosacījumu, ka valsts pamattiesību aizsardzības standartu piemērošana neapdraud Hartā paredzēto aizsardzības līmeni atbilstoši tam, kā to ir interpretējusi Tiesa, kā arī Savienības tiesību pārākumu, vienotību un efektivitāti (šajā ziņā skat. spriedumu *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 60. punkts).
- 45 Attiecībā uz līdzvērtības principu, uz kuru savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir atsaukusies iesniedzējtiesa, ir jānorāda, ka saskaņā ar šo principu procesuālie noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras personām ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām, kam ir iekšējs raksturs (spriedumi *Transportes*

Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, 33. punkts, kā arī *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 36. punkts un tajā minētā judikatūra). Atsaukšanās uz līdzvērtības principu nevar atbrīvot valsts tiesas no prasību, kas izriet no LESD 267. panta, stingras ievērošanas valsts procesuālo noteikumu piemērošanas laikā.

46 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības, it īpaši LESD 267. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru vispārējās jurisdikcijas tiesām, kas izskata lietu apelācijas kārtībā vai kā pēdējās instances tiesas, gadījumā, ja tās uzskata, ka valsts likums ir pretrunā Hartas 47. pantam, ir pienākums tajās notiekošo tiesvedību ietvaros vērsties konstitucionālajā tiesā ar lūgumu vispārēji atcelt likumu, nevis konkrētajā gadījumā vienkārši nepiemērot šo likumu, ja šīs procedūras prioritārais raksturs gan pirms šāda lūguma iesniegšanas valsts tiesai, kas ir atbildīga par likumu atbilstības konstitūcijai pārbaudi, gan arī attiecīgā gadījumā pēc tam, kad šī tiesa ir pieņēmusi nolēmumu par minēto lūgumu, liedz šīm vispārējās jurisdikcijas tiesām īstenot savu iespēju vai izpildīt savu pienākumu vērsties Tiesā ar prejudiciāliem jautājumiem. Savukārt Savienības tiesības, it īpaši LESD 267. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj šādu valsts tiesisko regulējumu, ja minētajām vispārējās jurisdikcijas tiesām ir iespēja:

- jebkurā tiesvedības brīdī, kurš tām liekas piemērots, un pat vispārēja likumu atbilstības konstitūcijai pārbaudes blakusprocesa noslēgumā uzdot Tiesai ikvienu prejudiciālu jautājumu, kādu tās uzskata par nepieciešamu;
- veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību pagaidu tiesisko aizsardzību tiesā, un
- šāda blakusprocesa noslēgumā nepiemērot attiecīgo valsts tiesību normu, ja tiesas uzskata, ka tā ir pretrunā Savienības tiesībām.

Iesniedzējtiesai ir jāpārliecinās, vai valsts tiesiskais regulējums var tikt interpretēts kā atbilstošs šīm Savienības tiesību prasībām.

Par otro un trešo jautājumu

47 Ar savu otro un trešo jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 24. pants, lasot to Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja valsts tiesa saskaņā ar valsts tiesību aktiem iecel prombūtnē esošas personas likumisko pārstāvi atbildētājam, kuram pieteikums par lietas ierosināšanu nav ticis izsniegts informācijas par dzīvesvietu neesamības dēļ, šī prombūtnē esošā atbildētāja likumiskā pārstāvja ierašanās tiesā nozīmē šī atbildētāja ierašanos tiesā minētās regulas 24. panta izpratnē, kas pamatotu šīs tiesas starptautisko jurisdikciju.

48 Vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar iesniedzējtiesas konstatēto pamatlīetas ierosināšanas Austrijas tiesās brīdī A domicils vairs nebija šajā dalībvalstī. Turklāt šīs lietas priekšmets ir prasība atlīdzināt zaudējumus saistībā ar personu nolaupīšanu, kas bija notikusi nevis Austrijā, bet gan Kazahstānā. Līdz ar to ir jākonstatē, ka Austrijas tiesu starptautiskā jurisdikcija neizriet no Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punkta. Turklāt nešķiet, ka pamatlietai būtu kāda saistība ar Austrijas teritoriju, kas varētu pamatot Austrijas tiesu jurisdikciju atbilstoši šīs regulas noteikumiem, ja vien A nav ieradies tiesā, kas izskata lietu, minētās regulas 24. panta izpratnē.

49 Šajā ziņā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka atbilstoši ZPO 116. pantam ieceltam prombūtnē esošā atbildētāja likumiskajam pārstāvim ir plašas pārstāvības pilnvaras, kas ietver arī tiesības ierasties tiesā prombūtnē esošā atbildētāja vārdā.

- 50 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Regulas Nr. 44/2001 noteikumi ir jāinterpretē autonomi, atsaucoties uz tās sistēmu un mērķi (šajā ziņā skat. spriedumus *Cartier parfums-lunettes* un *Axa Corporate Solutions Assurance*, C-1/13, EU:C:2014:109, 32. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Hi Hotel HCF*, C-387/12, EU:C:2014:215, 24. punkts).
- 51 Turklāt Savienības tiesību normas, kā, piemēram, Regulas Nr. 44/2001 normas, ir jāinterpretē ievērojot pamattiesības, kas saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pieder pie vispārējiem tiesību principiem, kuru aizsardzība ir jānodrošina Tiesai, un kas šobrīd ir ierakstītas Hartā (šajā ziņā skat. spriedumu *Google Spain* un *Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, 68. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā ziņā ir jānorāda, ka visi Regulas Nr. 44/2001 noteikumi pauž centienus rūpēties par to, lai tās mērķu ietvaros tiesvedības, kuru rezultātā tiek pieņemti tiesu nolēmumi, norisinātos, ievērojot Hartas 47. pantā paredzētās tiesības uz aizstāvību (skat. spriedumus *Hypoteční banka*, C-327/10, EU:C:2011:745, 48. un 49. punkts, un *G*, C-292/10, EU:C:2012:142, 47. un 48. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 52 Tieši ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāizvērtē, vai prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja ierašanās tiesā nozīmē attiecīgā atbildētāja ierašanos tiesā minētās regulas 24. panta izpratnē.
- 53 Šajā ziņā ir jāatgādina, pirmkārt, ka iepriekš minētais 24. pants ir ietverts Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 7. iedaļā “Vienošanās par jurisdikciju”. Minētā 24. panta pirmajā teikumā ir paredzēts noteikums par jurisdikciju, kurš ir pamatots ar atbildētāja ierašanos tiesā, attiecībā uz visiem strīdiem, kuros tiesas, kas izskata lietu, jurisdikcija neizriet no citām šīs regulas tiesību normām. Šī tiesību norma tajā skaitā ir piemērojama gadījumos, kad tiesā ir celta prasība, pārkāpjot minētās regulas tiesību normas, un nozīmē, ka atbildētāja ierašanās tiesā var tikt uzskatīta par vārdos neizteiktu tiesas, kas izskata lietu, jurisdikcijas atzīšanu un līdz ar to par tās jurisdikcijas noteikšanu (skat. spriedumus *ČPP Vienna Insurance Group*, C-111/09, EU:C:2010:290, 21. punkts, kā arī *Cartier parfums-lunettes* un *Axa Corporate Solutions Assurance*, EU:C:2014:109, 34. punkts).
- 54 Līdz ar to, kā savu secinājumu 43. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, vārdos neizteiktas jurisdikcijas atzīšanas atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 24. panta pirmajam teikumam pamatā ir lietas dalībnieku apzināta izvēle attiecībā uz šo jurisdikciju, kas nozīmē, ka atbildētājs zina par tiesvedību, kas pret viņu ir ierosināta. Savukārt attiecībā uz prombūtnē esošu atbildētāju, kuram nav ticis izsniegts pieteikums par lietas ierosināšanu un kurš nezina par pret to ierosināto tiesvedību, nevar tikt uzskatīts, ka viņš ir klusējot atzinis tiesas, kas izskata lietu, jurisdikciju.
- 55 Turklāt prombūtnē esošs atbildētājs, kurš nezina par prasību, kas ir tikusi celta pret viņu, kā arī par to, ka ir ticis iecelts prombūtnē esoša atbildētāja likumiskais pārstāvis, nevar sniegt šim likumiskajam pārstāvim visu informāciju, kas tam ir vajadzīga, lai novērtētu tiesas, kas izskata lietu, starptautisko jurisdikciju un ļautu tam efektīvi apstrīdēt šo jurisdikciju vai atzīt to, pilnībā pārzinot visus lietas apstākļus. Šādos apstākļos minētā prombūtnē esošā atbildētāja likumiskā pārstāvja ierašanās tiesā arī nevar tikt uzskatīta par minētā atbildētāja vārdos neizteiktu piekrišanu.
- 56 Otrkārt, saistībā ar Regulu Nr. 44/2001 tiesas, kas izskata lietu, starptautiskā jurisdikcija, kā tas izriet no šīs regulas 26. panta un 34. panta 2. punkta, var būt pēc tiesas pašas ierosmes vai pēc attiecīgā atbildētāja celtas prasības pārbaudes tiesā priekšmets tikai tad, ja var tikt uzskatīts, ka atbildētājs nav ieradies tiesā. Šādos apstākļos tiesību uz aizstāvību ievērošana paredz, ka likumiskais pārstāvis var likumīgi ierasties tiesā atbildētāja vārdā Regulas Nr. 44/2001 izpratnē tikai tad, ja viņš patiešām var nodrošināt prombūtnē esošā atbildētāja tiesību aizstāvību. Kā izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar vēlāk pieņemtajām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanu šai konvencijai, 27. panta 2. punktu, kā arī no judikatūras attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktu, atbildētājs, kuram nav informācijas par tiesvedību, kas ir tikusi ierosināta pret viņu, un kura vārdā ierodas advokāts vai “pārstāvis”, kuru viņš nav pilnvarojis, nevar sevi efektīvi aizstāvēt un līdz ar to ir atzīstams par atbildētāju, kurš nav ieradies tiesā šīs tiesību

normas izpratnē, pat ja tiesvedības pamatā ir bijis sacikstes princips (šajā ziņā attiecībā uz iepriekš minētās grozītās 1968. gada 27. septembra konvencijas interpretāciju skat. spriedumus *Hendrikman* un *Feyen*, C-78/95, EU:C:1996:380, 18. punkts, kā arī *Hypoteční banka*, EU:C:2011:745, 53. un 54. punkts).

- 57 Treškārt, tāda šīs regulas 24. panta interpretācija, saskaņā ar kuru prombūtnē esoša atbildētāja likumiskais pārstāvis var ierasties tiesā atbildētāja vārdā, nebūtu atbilstoša to minētajā regulā paredzēto jurisdikcijas normu mērķiem, kurām, kā tas izriet no minētās regulas preambulas 11. apsvēruma, ir jābūt ļoti paredzamām un jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils. Tādā situācijā kā pamatlietā, kad pieteikums par lietas ierosināšanu nav ticis izsniegts A, kura domicils bija citā dalībvalstī, nevis tajā dalībvalstī, kurā atrodas tiesa, kas izskata lietu, Austrijas tiesu starptautiskās jurisdikcijas atzīšana prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja, kurš ir ticis iecelts A, ierašanās tiesā dēļ nevar tikt uzskatīta par paredzamu.
- 58 Visbeidzot, Hartas 47. pantā garantētās prasītāja tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas saistībā ar Regulu Nr. 44/2001 ir jāisteno vienlaicīgi ar atbildētāja tiesībām uz aizstāvību (šajā ziņā skat. spriedumus *Hypoteční banka*, EU:C:2011:745, 48. un 49. punkts, kā arī *G*, EU:C:2012:142, 47. un 48. punkts), neparedz citādāku šīs regulas 24. panta interpretāciju, pretēji tam, ko savos Tiesā iesniegtajos apsvērumos ir apgalvojuši B u.c.
- 59 Šajā ziņā B u.c. apgalvo, ka pamatlietā A vēl joprojām nav norādījis savu pašreizējo domicilu, tādējādi liedzot noteikt kompetento tiesu un to tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību īstenošanu. Šajā situācijā, lai nepieļautu atteikuma spriest tiesu situāciju un lai nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp prasītāja un atbildētāja tiesībām atbilstoši iepriekšējā punktā minētajai judikatūrai, esot jāatzīst, ka prombūtnē esoša atbildētāja likumiskais pārstāvis drīkst ierasties tiesā šī atbildētāja vārdā Regulas Nr. 44/2001 24. panta izpratnē.
- 60 Kaut arī Tiesa lietu, kurās tika taisīti spriedumi *Hypoteční banka* (EU:C:2011:745) un *G* (EU:C:2012:142), īpašajos apstākļos ir nospriedusi, ka Regula Nr. 44/2001, interpretējot to Hartas 47. panta gaismā, pieļauj tādu tiesvedību pret prombūtnē esošu atbildētāju, kurā tam tikusi liegta iespēja efektīvi aizstāvēties, tā ir akcentējusi, ka šim atbildētājam ir iespēja nodrošināt savu tiesību uz aizstāvību ievērošanu, saskaņā ar minētās regulas 34. panta 2. punktu iebilstot pret tā sprieduma atzīšanu, kas ir ticis pasludināts attiecībā uz viņu (šajā ziņā skat. spriedumus *Hypoteční banka*, EU:C:2011:745, 54. un 55. punkts, kā arī *G*, EU:C:2012:142, 57. un 58. punkts). Šī iespēja celt prasību atbilstoši minētās regulas 34. panta 2. punktam, kā konstatēts šī sprieduma 56. punktā, tomēr paredz atbildētāja neierašanos tiesā un to, ka prombūtnē esošā atbildētāja pārstāvja vai likumiskā pārstāvja veiktās procesuālās darbības nenozīmē šī atbildētāja ierašanos tiesā šīs regulas izpratnē. Savukārt šajā gadījumā procesuālās darbības, ko prombūtnē esošā atbildētāja likumiskais pārstāvis ir veicis atbilstoši ZPO 116. pantam, saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu nozīmē, ka ir uzskatāms, ka A ir ieradies tiesā, kas izskata lietu. Regulas Nr. 44/2001 24. panta interpretācija, saskaņā ar kuru šāds prombūtnē esošā atbildētāja pārstāvis vai likumiskais pārstāvis var ierasties tiesā šī atbildētāja vārdā Regulas Nr. 44/2001 24. panta izpratnē, nevar tikt uzskatīta par tādu, kas rada taisnīgu līdzsvaru starp tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesībām uz aizstāvību.
- 61 Līdz ar to uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 24. pants, lasot to Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja valsts tiesa saskaņā ar valsts tiesību aktiem ieceļ prombūtnē esošas personas likumisku pārstāvi atbildētājam, kuram pieteikums par lietas ierosināšanu nav ticis izsniegts informācijas par dzīvesvietu neesamības dēļ, šī prombūtnē esošā atbildētāja likumiskā pārstāvja ierašanās tiesā nenozīmē šī atbildētāja ierašanos tiesā minētās regulas 24. panta izpratnē, kas pamatotu šīs tiesas starptautisko jurisdikciju.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 62 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

- 1) Savienības tiesības, it īpaši LESD 267. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru vispārējas jurisdikcijas tiesām, kas izskata lietu apelācijas kārtībā vai kā pēdējās instances tiesas, gadījumā, ja tās uzskata, ka valsts likums ir pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantam, ir pienākums tajās notiekošo tiesvedību ietvaros vērsties konstitucionālajā tiesā ar lūgumu vispārēji atcelt likumu, nevis konkrētajā gadījumā vienkārši nepiemērot šo likumu, ja šīs procedūras prioritārais raksturs gan pirms šāda lūguma iesniegšanas valsts tiesai, kas ir atbildīga par likumu atbilstības konstitūcijai pārbaudi, gan arī attiecīgā gadījumā pēc tam, kad šī tiesa ir pieņēmusi nolēmumu par minēto lūgumu, liedz šīm vispārējas jurisdikcijas tiesām īstenot savu iespēju vai izpildīt savu pienākumu vērsties Tiesā ar prejudiciāliem jautājumiem. Savukārt Savienības tiesības, it īpaši LESD 267. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj šādu valsts tiesisko regulējumu, ja minētajām vispārējas jurisdikcijas tiesām ir iespēja:

- jebkurā tiesvedības brīdī, kurš tām liekas piemērots, un pat vispārēja likumu atbilstības konstitūcijai pārbaudes blakusprocesa noslēgumā uzdot Tiesai ikvienu prejudiciālu jautājumu, kādu tās uzskata par nepieciešamu,
- veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību pagaidu tiesisko aizsardzību tiesā, un
- šāda blakusprocesa noslēgumā nepiemērot attiecīgo valsts tiesību normu, ja tiesas uzskata, ka tā ir pretrunā Savienības tiesībām.

Iesniedzējtiesai ir jāpārlicinās, vai valsts tiesiskais regulējums var tikt interpretēts kā atbilstošs šīm Savienības tiesību prasībām;

- 2) Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un nolēmumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās 24. pants, lasot to Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja valsts tiesa saskaņā ar valsts tiesību aktiem ieceļ prombūtnē esošas personas likumisku pārstāvi atbildētājam, kuram pieteikums par lietas ierosināšanu nav ticis izsniegts informācijas par dzīvesvietu neesamības dēļ, šī prombūtnē esošā atbildētāja likumiskā pārstāvja ierašanās tiesā nenozīmē šī atbildētāja ierašanos tiesā minētās regulas 24. panta izpratnē, kas pamatotu šīs tiesas starptautisko jurisdikciju.

[Paraksti]